

Rozhovor Haló novin s poslankyní Ivanou Levou, kandidátkou pro sněmovní volby

Nebud'me bláhoví a braňme český jazyk a českou kulturu

Jste stínovou ministryní kultury KSČM. Jak je na tom, řekněme obecně, kultura v ČR?

V širším pojetí se v kultuře odráží velká změna společnosti, ke které došlo. Před rokem 1989 se jí vyčítalo, že je příliš ideologická. Jestliže tehdy ideologická znamenalo levicová, tak dnes jde většina kultury názorově doprava. Mnozí významní světoví kulturní činitelé však bývali vyloženě levicoví, avantgardní. U nás se, bohužel, levice v kultuře vytrácí. Kulturu a umění do velké míry ovládají peníze, je to honba za získání nejrůznějších dotací, soukromých zdrojů. A ten, kdo platí, pak kulturu a umění svým způsobem ovládá. Nicméně kultura by neměla být jen o výdělku, mnohé její oblasti nemohou být výdělečné. Bez podpory státu se tato oblast nikdy neobejde. S danými penězi je třeba dobře hospodařit a vědět co podpořit. Mám obavu, že ne vždy se u nás peníze z celostátního rozpočtu, či rozpočtů krajských nebo obecních určené na kulturu, vydávají správně. Vláda by měla vytyčit priority kultury, říci, o co má stát zájem a co je třeba podporovat. Já bych byla pro to, aby byla podporována kultura, která vtahuje lidi do dění, které bude jejich aktivní součástí. Na folklorní a divadelní venkovské i městské soubory, tam, kde se člověk sám do kultury angažuje, tráví tím volný čas, sám se tím rozvíjí. Tam by se mělo z veřejných zdrojů víc přispívat než dosud. A velká divadla by se měla snažit si na sebe vydělat.

Aby divadla mohla žít, potřebují návštěvníky. Lístky do většiny divadel i na koncerty jsou drahé. Není dnes většina divadel jen pro bohaté?

Před rokem 1989 byla kultura dostupná pro všechny. Dnes, Národní divadlo pomímám, to finančně není zase příliš náročné, jsou běžné koncerty, na které stojí vstupenka několik tisíc korun, za divadelní představení zaplatíme přes pět set korun a nikdo se tomu ani nediví. V těchto cenách je to kultura jen pro »někoho«, což není správné. Také vnímání kultury se změnilo. Kvalitní umění jde jakoby do pozadí. Proč? Chybí výchova k tomu, jak ji přijímat. Chybějí výchovné koncerty, cenově dostupná divadelní představení pro školy s dobrou přípravou i diskusí k dané věci. Když děti nevzděláme, nenaučíme je vnímat kulturu a umění v souvislostech, když se nenaučí zamyslet se nad obsahem obrazu, tak je jen těžko v budoucnu dostaneme na výstavy, koncerty, do divadla. Zamysleme se nad tím, proč starší generace má zájem o kulturu a umění a proč mladí lidé dávají přednost muzikálům.

Pro mnohé lidi se stává jediným zdrojem kultury televize nebo rozhlas. Pro ty s nejnižšími příjmy jsou i koncesionářské poplatky příliš. Proto jsme se snažily s kolegyní Zuzkou Bebarovou-Rujbrovou předložit novelu zákona o televizních a rozhlasových poplatcích s tím, že kdo má méně než trojnásobek životního minima, tj. menší důchod než 9,5 tisíce korun, a žije sám, byl by od nich osvobozen. Rozšířili jsme okruh lidí, kteří mohou žádat o osvobození poplatků. Nejde jen o finanční stránku. Má to také psychologický dopad. Když člověk nemá televizi a rozhlas, zaobírá se pouze svými nemocemi a psychicky strádá, je víc nemocný. Osamělí lidé potřebují kontakt se světem, zvláště když jsou upoutaní na lůžko atd. Naše předloha, bohužel, prošla jen prvním čtením ve sněmovně. Na její podrobné projednávání a hlasování se kvůli obstrukcím ODS nedostalo. Předpokládám však, že po volbách návrh předložíme znovu.

Máte přehled o tom, jaký je v současnosti zájem o knížky?

Mladých čtenářů kvůli internetu ubývá, i když ne mnoho. Zajímavé je, co dnes děti znovu čtou. Minulý týden jsem se v knihovně dozvěděla, že nejčtenějšími jsou ve věku od 10 do 15 let horory a červená knihovna pro děvčátka. Budiž. Knihovny musíme udržet. Musíme se snažit, aby jejich síť byla co nejhustší, podporují pojízdné knihovny. Knihovny byly vždy centrem vzdělanosti, ceny knih rostou a ne každý si je může kupovat. Také film je důležitý. Měli jsme vynikající filmovou tvorbu nejen pro malé děti, ale i pro, řekněme – dorůstající mládež - s problematikou prvních lásek a nebezpečí, která na ně číhají. Když se téma dobře zpracuje, má film výchovnou funkci. To jsme ztratili. Natáčejí se Kameňáky a podobné hlouposti, u nichž je jistá tržba. I filmová tvorba je důležitou součástí národní kultury.

ČR je zemí s velkým kulturním dědictvím. Pečujeme o památky dobře?

Máme u nás hrady a zámky, muzea, technické památky, máme obrovské kulturní dědictví, které už po generace vyžaduje obrovské částky na jeho udržení. Jde o to, zda na to stát má, zda zvládá vše opravovat. Dnes není doba na to, aby ministerstvo kultury dostalo více peněz. Jeho rozpočet je naopak jeden z nejhorších, a z něj ještě značné částky odčerpávají církve na svůj provoz, i na církevní památky v jejím majetku. Asi nenastane doba, kdy budou moci památkáři říci: Konečně máme dost peněz. Památka se opraví, ale za čas je třeba začít s opravami znovu. Je to studna na peníze. S tím málem, které je k dispozici, musíme úsporně hospodařit. Držíme jen generační štafetu, musíme spravovat a uchovat národní kulturní bohatství pro budoucí generace. Někdy se to daří, jindy ne. Některé památky jsou už nenávratně zničené... Dnes nejsou peníze na archeologický výzkum. Pouze na to, zachránit co se dá, než na pozemek vyjedou bagry...

Na kulturu jdou peníze nejen z eráru, ale i z veřejných rozpočtů. Na některé památky jdou příspěvky z EU, na záchranu některých se daří získat granty, jiné památky jsou v soukromých rukách...

Pokud je památka přístupná veřejnosti, nebo alespoň její část veřejnosti slouží, jsem pro to, aby dotaci dostal i soukromý majitel památky. Chodí tam lidé na prohlídky, konají se tam koncerty, nebo třeba sňatky... Mám ovšem problém s tím, když na historické návsí stojí starostův dům a přispívá se mu na novou omítku. Což neznamená, že jsem proti tomu, aby některé památky byly a zůstaly v soukromých rukách.

A co vývoz našich památek?

Je-li legální, budiž. Problém je ale s jejich nelegálním vývozem. V 90. letech jsme přišli o řadu unikátů, hodně jich bylo ukradeno. Dnes je krádeží méně, ale o řadu skvělých uměleckých předmětů přicházíme na aukcích. Prodávají se soukromých sbírek, kupují je cizinci. Stát nemá dostatek peněz na to, aby je koupil. Cenné předměty se neprodávají jen u nás, ale často i v zahraničí, kam je někdo vyvezl, jsou v soukromých sbírkách. Kdyby je koupily světové galerie, můžeme být šťastní a hrdí na to, že se v nich objeví český autor. Bohužel to jde nejčastěji do soukromých amerických sbírek a lidé už k tomuto úžasnému uměleckému bohatství nemají přístup. V tom je problém.

Přejděme k jinému tématu. Jste místopředsedkyní sněmovní komise pro sdělovací prostředky. Jak podle vás média plní svou funkci?

To není jiné téma. Média jsou totiž nedílnou součástí kultury. Vyčítám jim, že ztratila zájem o uplatňování svého velmi silného vlivu na vytváření národní hrdosti, pocitu sounáležitosti s národem, a že vlastenectví v tom nejlepším slova smyslu se nikde neobjevuje. Naopak, média toto slovo znevažují. Prvotním posláním médií je podle mě vytvořit pocit - »My jsme Češi«. A to bez jakéhokoliv nacionalistického balastu, který veřejnosti prezentují pravíkoví extremisté.

Sklidila jsem před časem posměch za svůj názor, aby se znovu natočil Jiráskův F. L. Věk v moderní podobě tak, aby byl přitažlivý pro mladé lidi. Nešlo mi o nic jiného než o to, aby si mladí lidé uvědomili, co nadšenci v době obrození udělali pro český jazyk. A snad také, aby se zamysleli nad tím, že bychom si ho měli chránit i dnes. Zdá se mi, že Ústav pro jazyk český, který by se měl nejvíce snažit, aby byla pro dnešní i budoucí generace zachována pěkná čeština, na to rezignoval. Evropská unie jasně říká, že to, co je národním bohatstvím, národním kulturním dědictvím, nemůže Unie nijak řídit a směřovat. To si musí každý národ hájit sám. Tak nebuďme bláhoví a český jazyk braňme.

28. dubna 2010, Marie KUDRNOVSKÁ

Předvolební analýza - z redakčního mailu

Mladý asociální pravicový volič z Prahy

Předvolební propagandistický klip »Přemluv bábu!« vypovídá o současné české pravici víc, než si zřejmě její příznivci Martha Isoová a Jiří Mádl uvědomují.

Ostentativní nezájem o potřeby a požadavky levicově smýšlejících občanů, jakož i o příčiny jejich postojů; nesnášenlivost hraničící s nenávistí; a v neposlední řadě také sobectví - to vše charakterizovalo předvolební kampaň ODS již v roce 2006 a jako červená nit se táhne uplynulým volebním obdobím až do dneška. Celou tu dobu jsou levicovní voliči poučováni: Slušný člověk volí pravici. Kdo volí levici, je buď pomýlený, nebo lenoch a vyžírka. Donedávna si žil nad poměry a nyní (před krizí, v době krize, jakož i po krizi) se odmítá uskrovnit. Stýská se mu po době, kdy byli u moci komunisti. Je klientem sociálního státu. Nemyslí na budoucnost, odmítá převzít zodpovědnost za svůj život a chce zadlužit naše děti.

Uvedené sdělení má různé podoby. Když zaznívá z úst politika, jde například o Václava Dobráka a Marii Slušnou (to jsou voliči pravice) a o Josefa Lenocho a Emila Držkatého (to jsou pochopitelně voliči levice). Stačí ale projít internet a pročíst si tzv. diskuse na zpravodajských serverech a člověk získá dojem, že zasedl ke stolu s ožralými primitivy v hospodě IV. cenové skupiny - voliči levice jsou zde označováni jako oranžády, pablbové, nemakačenka, socky, nebo líné svině s mozkiem vymytým paroubkovskou nebo komoušskou propagandou. Skutečnost je tedy taková, že napříč českou společností se v současnosti táhne hluboká propast založená na přepjatém zdůrazňování levicového či pravicového smýšlení jedněch a druhých. Již nejde o diskuse, ba dokonce ani o hádky, kam by měla Česká republika směřovat. Jde o nekončící boj o moc, jehož nejpodstatnějším rysem je zasetí a pěstování nenávisti coby nástroje, umožňujícího pravici vyhrát volby v převážně levicově smýšlející společnosti.

Kořeny tohoto marasmu se nalézají někde na počátku roku 2006, kdy ODS vedená Mirkem Topolánkem zjistila, že následky činnosti nekompetentního a zcela nedůvěryhodného premiéra Stanislav Grosse pominuly a že ČSSD získává pod vedením

Jiřího Paroubka opět důvěru voličů. ODS pak v cestě za volebním vítězstvím zvolila ostře konfrontační taktiku, jejímž středobodem byl právě předseda ČSSD Jiří Paroubek. Zůstal jí dodnes.

Čelní politici - egocentričtí jedinci s patologickými osobnostními rysy

Skutečnost, že to byla ODS, kdo v roce 2006 založil své úsilí o volební vítězství (či spíše o moc) na šíření nenávisti vůči svému nejsilnějšímu protivníkovi, ovšem neznamená, že sama ČSSD jí zůstala ušetřena. Naopak, stačí se podívat např. na jednání a vystupování Davida Ratha, abychom pochopili, že egocentrismus, agresivita, nabubřelost a nenávist jsou některým politikům vlastní bez ohledu na to, které z politických stran jsou členy. Patologické chování těchto lidí by bylo v normálním pracovním kolektivu zcela nepřijatelné, v české politice jsou však tito politici tolerováni, a dokonce stavěni na čelná místa volebních kandidátek. Svým vystupováním v parlamentu a v médiích pak jen utužují vzájemnou nevraživost a nesnášenlivost. A protože čeští novináři jsou v naprosté většině stejně zaujatí jako jejich političtí nohsledi (neboť česká politika v současné zrůdné podobě funguje jen díky setrvalé péči českých novinářů, kteří všechny ty excesy tolerují nebo dokonce obhajují; a zvláště těm pravicovým, jakkoli je jejich chování za hranicemi představitelného, prošlapávají cestičky), stávají se občané stále častěji svědky dění, jež by snad bylo směšné, kdyby nemělo své dramatické konsekvence ekonomické, legislativní, a především morální.

Ti, kdo nám vládou či vládnout chtějí, už si zřejmě neuvědomují, jak deformovaným způsobem jednají, myslí a vystupují. Pohlédne-li normální soudný člověk na Ivana Langera, jak afektovaně pokyvuje hlavou, když vysvětluje, že za Topolánkova sprostá slova může vlastně Paroubek a styl politiky, který prosazuje; nebo na Pavla Béma, jak teatrálně rozhazuje rukama, aby je vzápětí spínal jako při modlitbě k božstvu OpenCard, připadá si nutně jako v barokním divadle se všemi jeho přepjatými emocemi. Ono to ale není divadlo, je to česká politická scéna.

Strašidlo KSČSSD

Bylo to popsáno již mnohokrát, tedy jen stručně. Již pátým rokem jsou voliči varováni politiky ODS před volbou ČSSD, protože prý by se tím otevřela cesta návratu komunistů k moci. Pozadí této agitace je snadno pochopitelné - KSČM je levicová strana, která za současných poměrů nemá šanci dostat přes 20 % voličských hlasů. Je tedy lépe, pokud voliči levice hlasují pro KSČM, neboť tím oslabují ČSSD, která jediná je s to dosáhnout stejného nebo vyššího počtu poslanců než ODS. A jak se to má s KSČSSD?

ČSSD se dodnes vytrvale drží tzv. Bohumínskému usnesení, kterým si strana zakázala spolupráci s KSČM. V Poslanecké sněmovně tak desítky křesel drží levicová strana, se kterou všichni ostatní v případě potřeby oportunisticky spolupracují, i když ji kvůli její minulosti oprávněně kritizují (i Václav Klaus stál při volbě prezidenta o hlasy jejích poslanců), pro samotnou ČSSD jsou to ale hlasy pro získání důvěry PSP a pro vládnutí nedostupné. Řečeno zcela jasně: ČSSD v obavách z pravicových médií a z kritiky zprava (pouze z těchto důvodů, neboť morálka je zde - jako ostatně u všech parlamentních stran - až na posledním místě) akceptovala stav, kdy má Poslanecká sněmovna toto složení: 100 poslanců pravice, 74 poslanců levice a 26 poslanců KSČM. Zjednodušeně lze (po zkušenostech z roku 2002 a s výhledem na léta 2010-2014) popsat lavírování ČSSD takto: ČSSD vyhrává volby. Místo silné levicové koalice s KSČM (nebo menšinové vlády, která by hledala podporu pro jednotlivé zákony »napříč politickým spektrem«, což by asi nejlépe odpovídalo demokratickému principu vládnutí) sestavuje slabou vládu s malými středovými stranami. Výsledkem koaličních dohod je, že vláda prosazuje levicové návrhy v silně

okleštěné podobě. Voliči ČSSD jsou nespokojeni, protože vlastně nejde o levicové vládnutí, zatímco ODS na vládu útočí právě s tvrzením, že veškeré nedostatky jsou projevem neschopnosti levice. ČSSD tedy nevládne levicově, i když právě to je jí vyčítáno.

Ke konci volebního období, před volbami, ČSSD znervózní. Ve snaze přesvědčit své voliče, že je skutečně levicovou stranou, začíná prosazovat levicovou agendu. Protože ale nenachází podporu u koaličních partnerů (KDU-ČSL se v očekávání budoucí koalice s ODS posunuje doprava), »prohlasovává« ČSSD své návrhy s KSČM. Nakonec stejně přichází veto prezidenta a obstrukce ve sněmovně, ale ODS s úspěchem politikům ČSSD vyčítá, že vládnou s komunisty, což opět mobilizuje voliče proti Paroubkovi. ČSSD opakuje, že se drží usnesení Bohumínského sjezdu a volby znovu končí patem.

Je zřejmé, že politici ČSSD nejsou schopni překročit svůj stín a předvést veřejnosti, jaké to je, když skutečně vládne levice. Levice fakticky nikdy nevládne, přesto je vše špatné, co je výsledkem vládnutí středové koalice za účasti ČSSD, vykládáno právě jako doklad špatného vládnutí levice. ČSSD se tak znemožňuje sama, aniž by se jí dařilo prosazovat skutečně levicový program.

Zelenkův klip

Za této situace přichází další mobilizace (není zajímavé, že v ČR se před každými volbami používá vojenská terminologie?) proti levici. A je to opět - podobně jako v minulosti - mobilizace nesnášenlivá, vulgární a k některým našim spoluobčanům neuvěřitelně sprostá. Všimněme si postupně některých jejích aspektů.

Kdo v klipu vystupuje? Jsou to Jiří Mádl a Martha Issová. Oba jsou to herci, o nichž se píše těmito adjektivy: nejslibnější, často obsazovaní, nejtalentovanější. Je zřejmé, že jde o mladé lidi, kteří jsou úspěšní a nejspíš dobře nebo dokonce velmi dobře placeni. Pravicové smýšlení si tedy vzhledem ke svému mládí, zdraví a příjmům mohou dovolit. Otázka zní: Mohou Jiří Mádl a Martha Issová rozumět lidem, kteří se živí manuální prací a pobírají výrazně nižší než průměrnou mzdu, tedy typickým voličům levice?

Mohli by, kdyby chtěli. Z klipu je ovšem zřejmé, že právě snaha porozumět voličům levice absentuje. Issová i Mádl už totiž vědí, co je správné - volit pravici. Vracím se k argumentaci v úvodu tohoto článku: Mádl a Issová se nezajímají o to, co trápí levicové voliče a proč vlastně levici volí. Oni totiž vědí, že volit levici je špatné, a proto je zapotřebí voliče levice přesvědčit (nebo dokonce nátlakem donutit), aby volili pravici. Jejich postoj nepřipouštějící pochybnosti se silně podobá postoji členů bývalého Socialistického svazu mládeže, kteří rovněž věděli, co je správné, a o svém názoru nepochybovali. Čeho jsme byli svědky za »komunismu« a čeho jsme svědky dvacet let po událostech označovaných romanticky jako »sametová revoluce«, lze popsat takto: Mladým funkcionářům SSM tehdy a mladým hercům dnes je společná obhajoba ideologie. Tyto ideologie mají opačná znaménka, ale ti, kdo je hlásali (hlásají), neměli (nemají) pochybnosti a nezajímala (nezajímá) je realita. Bez ohledu na režim tedy jsme svědky bolševického způsobu (ne)myšlení.

Dalším zajímavým aspektem Zelenkova klipu je původ jeho protagonistů. Z povahy jejich herecké profese plyne vcelku přirozeně, že v tak malé zemi, jako je Česká republika, se nacházejí v jejím centru. Oba tedy žijí nebo pracují v Praze (což je patrné i z jejich mluvy - třebaže jsou oba herci, ani jeden z nich nemluví spisovně, nýbrž dialektem). A v Praze - to je zvláště na Moravě dobře známo - vědí vždy vše nejlépe. Z pohledu pražského novináře to nejspíš není patrné, ale to, co tak často zaznívá z většinou pravicových sdělovacích prostředků (nejdokonalejší ukázkou je deník MF Dnes), je svou podstatou mentorování (co jiného je agitka Mádl a Issové?) venkovských balíků: Jak mají čemu rozumět, co si mají myslet, koho mají volit.

Zdá-li se někomu, že vyhocení vztahu Prahy a zbytku (českého) světa je přehnané a bezdůvodné, necht' si přečte alespoň jednu drobnou ukázkou žurnalistického chápání české reality. Jde o článek (z kdysi relativně levicového) listu Právo, který se věnuje rostoucí oblíbě nekuřáckých provozoven veřejného stravování: »Hodně pražských hospod a restaurací, ale mnohem méně venkovských vylepí od 1. července nálepky oznamující zákaz kouření,« píše se v něm. Další text článku se pak odvíjí od citátu prezidenta Asociace hotelů a restaurací tohoto znění: »Podle mých informací bude za nekuřácké v Praze vyhlášeno přes padesát procent hospod a drtivá většina restaurací nejvyšší cenové skupiny. Naopak na venkově budou ještě mnoho let převažovat kuřácké hospody, do nichž se chlapi nechodí najíst, ale při cigaretě a pivu si zahrát karty.« Co na tom, že »na venkově« v Olomouci celá řada nekuřáckých podniků prosperuje již pět let.

Řekne-li se Praha, nelze nezpomenout problému, který se právě hlavního města týká jen okrajově, a tím je nezaměstnanost. Zatímco v Praze jde o problém téměř neznámý, v oblastech, kde tradičně ve volbách vítězí levice, je situace pronikavě odlišná. Příkladem budiž Ostrava. Ve zprávě z 8. února 2010 čteme následující: Téměř 21 tisíc lidí je nyní evidováno na pracovním úřadu v Ostravě. Za leden se množství nezaměstnaných vyhouplo pěkně nahoru, o jedno místo se nyní teoreticky uchází 20 lidí. Situaci zhoršuje i mimořádně tvrdá zima. Volných míst je přitom k dispozici jen něco málo přes tisíc.

Pravicoví politici bez přestání opakují (již pátým rokem), že je zapotřebí zatočit s těmi, kdo nechtějí pracovat, zneužívají dávek a jsou černými pasažéry sociálního systému. Bývalý premiér Topolánek dokonce, s necitlivostí sobě vlastní, prohlásil, že kdo chce, práci si vždycky najde. Skutečnost je ovšem taková, že pracovní místa nejsou.

Ze zprávy z 9. dubna 2010 se dovídáme, že míra nezaměstnanosti díky sezonním pracím poklesla na 12,7 %; mnohem podstatnější je ovšem údaj, že na jedno volné pracovní místo připadá v severomoravském kraji 25 uchazečů, na Bruntálsku 39 a v okrese Karviná dokonce 65. Tyto desítky lidí ucházející se o jedno volné pracovní místo zkrátka pracovat nemohou, i kdyby chtěly. Pravicoví politici však nepohodlnou skutečnost - jak již uvedeno v prvním odstavci tohoto článku - ignorují.

Proč by tedy tito nezaměstnaní lidé měli vyslyšet výzvy Mádl a Issové, aby volili pravici, když ta jim neslibuje nic jiného než stále se snižující finanční podporu jako trest za to, že nepracují, byť by i chtěli?

Zhodnocením nezaměstnanosti v hlavním městě a na periférii ovšem nekončí analýza toho, co všechno znamená mediální výstup dvou mladých pravicově smýšlejících herců v gerontofobním předvolebním klipu. Všimněme si, že levicového voliče nejenže vidí jako nějakého starce či stařenu (použité fotografie naznačují, že spíše odpudivého zevnějšku), ale že jej zároveň umísťují »na venkov«. To je, mimochodem, častý stereotyp, který lze dokumentovat mnohými články českých - zpravidla v Praze pracujících - novinářů. Píší o svém světě a pak nás posílají tam někam za hranice Prahy - »na venkov«. Bába a děda, kteří mají »selektivní paměť«, žijí většinou na vesnici - říkají Mádl a Issová a dokumentují tak, že realitě České republiky rozumějí jako ona příslovečná koza petrželi. Totiž, jak by si naši dva pravičáci poradili s tím, že např. na Ostravsko-Karvinsku volí ČSSD nebo dokonce komunisty ohromné množství mladých, vzdělaných lidí, kteří - světe div se - nežijí na vesnici, kde vrcholem dopravních možností má zřejmě být traktor, ale patří k těm několika stovkám tisíc obyvatel jednoho z nejprůmyslovějších měst v České republice, ne-li v celé Evropě? Ale jistě, pravicový komentátor má své ortodoxní vysvětlení - Ostravsko je region dříve preferovaný komunisty a dnešní obyvatelé volí levici z resentimentu, neboť se jim stýská po době, kdy Ostrava byla ocelovým srdcem republiky!

Pes je ovšem zakopán někde jinde. Na Ostravsku a Karvinsku se na živobytí vydělávalo vždy velmi těžce. Tento levicový region (po Praze nejlidnatější v České

republice) odedávna stál na tvrdé dřině rukama a hlavou. Práce v uhelných dolech s sebou vždy nesla riziko nečekané tragédie a ti, kdo se věnovali technice, neměli nikdy čas na machinace s investicemi a neviditelnými finančními prostředky, z nichž tyjí ti, kdo zjistili, že nejvýnosnější je kšeftovat ne se zbožím, ale s penězi (či spíše s jejich virtuální prezentací na burzách). Protože mnozí lidé na severní Moravě byli a jsou zvyklí používat rozum (ono to v technických oborech ani jinak nejde) a protože se již dvě desítky let střetávají s nezaměstnaností (k 31. březnu 2010 činila její míra 16,9 % v okrese Bruntál a 18,8 % v okrese Jeseník), nevolí pravicové strany, které jim stále znovu vtlučkají do hlavy, že za svůj život bez práce si můžou sami a že pobíráním sociálních dávek okrádají stát.

Jak? Sprostě!

Netřeba znovu popisovat, jak autoři klipu naložili se jménem česko-francouzského literárního velikána Milana Kundery. Je ale dobré připomenout, že vulgárnost se zdá být pravicovým politikům vlastní a že i »intelektuální elity« jsou ochotny ji obhajovat. Bývalý premiér Topolánek vystrčil na volené zástupce lidu prostředník v nezpochybnitelně vulgárním gestu; a na jednom z pracovních jednání oslovil své partnery slovy: »Co jste zas vymysleli za píčoviny?« Protože však šlo o jednání a slova předsedy pravicové vlády, cítil Martin Komárek potřebu vystoupit na stránkách MF Dnes na jeho obhajobu, a to s argumentací, že vlastně téměř všichni předchozí premiéři byli také hulváti. Tím ovšem tolerantní přístup ke sprostému vyjadřování na adresu levice nekončí. Když KSČM přišla s (nepochybně pošetilým) návrhem na přijetí zákona proti sprostým slovům, reagoval na něj herec Tomáš Matonoha vystoupením, jež je široce chápáno jako humorné. Fiktivní dopis Poslaneckému klubu KSČM zahajuje - laskavý čtenář promine - těmito slovy: »Vážení a milí sódruzi, piča piča kurva, čurák mrdka čurák piča.« Podle neověřených informací zaznělo v Praze toto nebo obdobné vystoupení i na oslavách 20. výročí »sametové revoluce«.

Taková je dnešní realita: Podle mladých příznivců pravice máme svobodu, a tedy právo se právě takto sprostě vyjadřovat. Postaví-li se někdo - podobně jako redakce Britských listů - proti takové zhovadilosti, jakou je Zelenkův klip, dopouští se prý cenzury.

Nenávist

Zavání to paušalizováním, ale pokud si člověk přečte na zpravodajských serverech pár desítek stran tzv. diskusí, jež jsou pod zprávami týkajícími se české politiky, sociálních záležitostí a korupce, jen stěží se ubrání dojmu, že příznivci pravice jsou nevzdělaní a agresivní násilníci, kteří neznají pravopis a veškeré jejich argumentační schopnosti lze shrnout do slov »zakroutit krkem«, »poslat vás do plynu« nebo »postřílet ty komoušský svině«. Vzhledem k zálibě bývalého předsedy Mirka Topolánka v nacismu není čemu se divit. Podobně se nelze divit tomu, že když v čele ministerstva vnitra stál Ivan Langer, přes všechny jeho řeči o strategiích a koncepčních řešeních zvedala ultrapravice hlavu a začala se pouštět do pouličních střetů s policií.

Jak již uvedeno v úvodu tohoto článku, nenávist provází Českou republiku soustavně již od počátku roku 2006. Když tehdy v červnu proběhly volby a dopadly patem sto na sto, vášně neutichly, ale byly dále rozdmýhávány na ulicích fanatickými křiklouny, z nichž nejznámější je asi Jan Šinágl. Protože asociální program koalice vedené ODS ovlivnil negativně voliče a obliba ČSSD rostla, rozhodli se ti, kdo pak na ulici tvoří agresivní anonymní dav, k útoku proti Paroubkovi (rozuměj: proti levici). Je příznačné, že ze strany politiků ODS, kteří se od těchto útoků formálně distancovali, nikdy nezazněl jejich jednoznačný odsudek. Naopak, někteří se je snažili vysvětlovat jako »nesouhlas

mladých lidí« s agresivním politickým stylem Jiřího Paroubka [sic!]. Další způsob narušování politických mítinků - pískání na píšťalky tak, aby nebyli politici ČSSD slyšet - je již faktickým potlačováním demokracie. Politikům legitimní demokratické parlamentní strany je znemožňována svobodná politická soutěž, je jim znemožňováno oslovit voliče. Jistě není náhodou, že tento postup připomíná postup nacistických bojůvek v předválečném Německu.

Reakce ČSSD byla problematická podobným způsobem, jako vystupování jejího předsedy Paroubka. Strana začala pořizovat fotografie těch, kdo se podle ní vyskytovali na mítincích častěji a byli údajně organizátory protestních akcí. Fotografie pak vyvěšovala na internetu, čímž vzbudila podezření z porušení zákona o ochraně osobních údajů. Odpůrci ČSSD se pak spojili na Facebooku pod hlavičkou Foto pro Paroubka: Kdo je příznivcem této iniciativy, má se vyfotit s prostředníkem znamenajícím jednoznačně »fuck off« a buď ji vyvěsit na Facebooku nebo rovnou poslat na Paroubkovu e-mailovou adresu. Tu galerii asi pěti tisíc fotografií stojí za to navštívit - je dokladem politické a demokratické zpozdilosti primitivů, jejichž argumentační schopnosti jsou právě na úrovni onoho vztyčeného prostředníku, obnažených zadnic, použitých dětských plen či lidských a psích výkalů - to vše je totiž na dotčených fotografiích k vidění. Ještě horší jsou však ty stovky tváří zkřivených nenávistí. Když se představitelé ODS vymlouvají na odpor rozhněvaných voličů proti Paroubkově »agresivnímu politickému stylu«, vědomě zamlčují, že tito rozhněvaní voliči jsou mnohem agresivnější. Ti v některých svých vyjádřeních dávají - alespoň verbálně - jasně najevo, že jsou připraveni páchat na »praseti bradavičnatém« fyzické násilí.

ODS prozatím zaujala postoj mrtvého brouka. Co však bude činit po volbách? Čeho se máme obávat, pokud volby vyhraje ODS a další pravicové strany? A čeho se máme obávat, pokud pravice prohraje a většinu v Poslanecké sněmovně získá levice?

Když v roce 2008 vyhrála ČSSD krajské volby, vysoce postavený člen ODS a předseda horní komory parlamentu Přemysl Sobotka varoval před vládou levice, jež volby vyhrála, a skrytě hrozil: »Nerad bych se dožil další sametové revoluce.« Jak nepravděpodobné je, že v případě volebního neúspěchu vyzve ODS své agresivní příznivce houfující se zatím jen na internetu a pokusí se dát věci do pořádku - přesně v duchu hesla »Es kommt der Tag«?

Závěrem

Pohled na politické a ekonomické dění posledních dvaceti let, události, jichž jsme svědky od roku 2006, a současné houfování »nových« pravicových stran se starými tvářemi dávají tušit, že v blížících se volbách půjde o ovládnutí zbývajících veřejných prostředků, jež ještě nebyly zprivatizovány a rozkradeny: zdravotnictví, školství a penzijní systém. Tyto peníze zatím »leží ladem«, proto jsou voličům předkládány návrhy neodkladných reforem penzijního systému, zavedení školného a zvýšení spoluúčasti ve zdravotnictví. Prostředkem dosažení volebního úspěchu pravicovými stranami je šíření neodůvodněného strachu ze státního bankrotu a podněcování nenávisti vůči těm, kdo jsou odkázáni na solidární penzijní a zdravotnický systém (tedy především vůči starým lidem). Zpochybnění mezigenerační solidarity a solidarity bohatých s chudými bylo náplní volebního programu ODS již v roce 2006. Útoky na ni jsou ale před letošními volbami mnohem propracovanější a účinnější, což lze dokumentovat např. skupinou na Facebooku, která se vysmívá starým lidem a velmi často ventiluje nenávist těch, kdo ještě nejsou staří, proti těm, kdo už nejsou mladí. Cílovou skupinou této koordinované kampaně plné nenávisti a neskrývaného sobectví jsou mladí lidé, kteří jsou v současnosti zdraví, bezdětní a relativně dobře zabezpečeni. Vzhledem ke všemu uvedenému se jen těžko nabízí jiný závěr, než tento: Klip Marthy Issové a Jiřího Mádra dokumentuje,

že jedním z typických voličů pravice je mladý a úspěšný, leč zaslepený, asociální a nenávistný sobec.

28. dubna 2010, Jakub ROLČÍK